

СТЕБЛЮК Юлія,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність С 7 Журналістика,

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник –

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Наталія ДАЩЕНКО

АНАЛІЗ НАРАТИВНОЇ МОДЕЛІ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ПУБЛІКАЦІЙ ПОЛІТИЧНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ

У сучасному медійному просторі політичні публікації виконують не лише функцію інформування, а й формують у свідомості аудиторії певні уявлення про політичні процеси, державні інституції та позицію країни на міжнародній арені. Дослідники відзначають, що наратив є ключовим інструментом конструювання цих смислових моделей, оскільки визначає спосіб сприйняття подій [2]. Поняття наративу тісно пов'язане із фреймінгом, який дозволяє структурувати інформацію через відбір фактів, метафор, оцінок і мовних засобів [1]. У політичній журналістиці саме через домінуючі наративи здійснюється інтерпретація конфліктів, кризових ситуацій і довготривалих процесів, а другорядні наративи можуть підсилювати або нейтралізувати окремі смислові компоненти повідомлень.

Мета – виявити домінуючі наративні моделі у двох політичних матеріалах видання «Український тиждень», оцінити, як мовні та синтаксичні засоби формують сприйняття політичних процесів, та простежити роль маніпулятивних прийомів у підсиленні емоційного впливу на аудиторію.

У матеріалі «Затримка фінансової допомоги від ЄС: чи має Україна запас міцності?» переважає наратив відповідальності влади, де акцент робиться на діях уряду та його здатності виконати умови отримання фінансової допомоги. Текст висвітлює конкретні рішення уряду щодо управління бюджетом, планування фінансових ресурсів та координації з міжнародними партнерами.

Інший матеріал «Ритуальні танці маніпуляцій на шляху до ЄС» побудований на пояснювальному наративі, де акцент робиться на складності і непрозорості переговорного процесу. Цей наратив стимулює аудиторію до

критичного осмислення дій влади та міжнародних партнерів, формує відчуття підвищеної уваги до політичних процесів.

Мовні засоби підтверджують обрані наративи. У матеріалі про затримку допомоги використано лексичні одиниці, що акцентують відповідальність та контроль, зокрема формулювання на кшталт «уряд може спробувати залучити більше грошей», «голова Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн переконує», «один лідер не дотримується свого слова». Такі вислови формують чітке уявлення про центр ухвалення рішень. Синтаксично текст насичений складнопідрядними реченнями з причинно-наслідковими зв'язками («оскільки...», «через те, що...», «у разі якщо...»), що підсилює раціональність і логічність викладу.

У матеріалі про «ритуальні танці маніпуляцій» активно застосовано метафори та образні конструкції, зокрема сама назва є метафоричною і задає інтерпретаційний тон усьому тексту. Також використовуються емоційно забарвлені слова («маніпуляції», «антирекорд», «тупцюватиме»), риторичні запитання («чи не стануть «випадково» й ці обставини причиною того, що Україна ще на десятки років затягне вступ до ЄС?», «а де ж тоді спеціальні євроінтеграційні міркування законопроекту?») та вставні конструкції, що створюють ефект розмовності й залучення читача до роздумів. Це формує відчуття складності, неоднозначності і навіть певної штучності політичного процесу.

Маніпулятивні прийоми присутні в обох матеріалах і реалізовані різними способами. У тексті про фінансову допомогу відтворюється відчуття напруженості ситуації через повторювані конструкції («затримка», «судний день», «складний період»), які задають модальність необхідності та терміновості дій. Такі формулювання підкреслюють залежність подальшого розвитку подій від своєчасності рішень і формують у читача уявлення про обмеженість часу та значущість поточного моменту. Подібну організацію висловлювань можна розглядати як фреймінг критичності ситуації.

У матеріалі про «ритуальні танці» маніпуляція проявляється через використання метафор («ритуальні танці» як позначення політичних процесів), що знижують рівень довіри до їхньої раціональності, а також через оцінні слова («невидимі ігри», «шило хитрощів»), які формують критичне ставлення ще до аналізу фактів. Риторичні запитання виконують функцію навіювання сумніву й спрямовують інтерпретацію читача у заданому напрямі. В обох випадках маніпуляція працює імпліцитно, через мовні акценти, а не прямі твердження.

Окрім нарративу відповідальності влади та пояснювального нарративу, у текстах присутні елементи нарративу суспільного інтересу, коли увага авторів спрямована на наслідки рішень для громадян. Зокрема, у матеріалі про фінансову допомогу згадуються можливі наслідки затримки – вплив на соціальні виплати, бюджетні витрати, стабільність економіки. Використання лексем із оцінним забарвленням («ризик», «загроза», «критично важливо») підсилює відчуття значущості ситуації. У другому тексті акцент на непрозорості процесів також імпліцитно апелює до суспільного інтересу, адже ставить під сумнів ефективність рішень, які впливають на майбутнє країни.

В обох матеріалах присутнє ретельне поєднання фактів і коментарів, що підсилює аналітичну цінність тексту. Факти подаються через цифри, статистику та конкретні дані про рішення уряду чи дії міжнародних організацій, тоді як коментарі забезпечують оцінку та інтерпретацію подій.

Отже, аналіз матеріалів видання «Український тиждень» демонструє, що сучасна політична журналістика використовує нарративні моделі для формування уявлень про політичні процеси, відповідальність влади та значущість державних рішень. Мовні засоби підкреслюють обрану домінуючу нарративу і сприяють формуванню когнітивних моделей у читача. Маніпулятивні прийоми застосовуються для підсилення оцінок, формування емоційної реакції та готового сприйняття подій.

Список використаної літератури

1. Грабовець В. Фреймінг та медіамейкерство як форми комунікативної поведінки. URL: <https://lnk.ua/cwjh4eawN> (дата звернення: 07.04.2026)
2. Пархомчук Т. Ритуальні танці маніпуляцій на шляху до ЄС. URL: <https://tyzhden.ua/rytualni-tantsi-manipuliatsij-na-shliakhu-do-ies/> (дата звернення: 07.04.2026)
3. Романцова Б. Наратив, як стратегічний інструмент. URL: <https://transform-wise.com/portal/naratyv-yak-strategichnyj-instrument/> (дата звернення: 07.04.2026)
4. Чупак. О. Затримка фінансової допомоги від ЄС: чи має Україна запас міцності? URL: <https://tyzhden.ua/zatrymka-finansovoi-dopomohy-vid-ies-chy-maie-ukraina-zapas-mitsnosti/> (дата звернення: 07.04.2026)